

Matěj H. prodal žalobci seno z louky, jež náležela společně Matěji H-ovi a jeho manželce Anežce. V době prodeje nepříslušela Matěji H-ovi správa společné louky. Žalobce zaplatil kupní cenu za seno a, ježto Anežka H-ová seno na louce z polovice pokosila, domáhal se na Matěji H-ovi a Anežce H-ové vrácení kupní ceny. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** uznal oba žalované povinnými vrátiti žalobci rukou společnou a nerozdílnou celou kupní cenu. Do rozsudku se odvolala pouze Anežka H-ová, jejímuž odvolání vyhověl **o d v o l a c í s o u d** potud, že uznal ji povinnou vrátiti žalobci pouze polovinu kupní ceny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobcovu.

D ů v o d y:

Není sporu o tom, že louka, z níž Matěj H. prodal část sena žalobci, jest společným, neděleným vlastnictvím jeho a jeho manželky, žalované Anežky H-ové. Dle §u 829 obč. zák. jest ovšem každý podílník úplným vlastníkem svého podílu a může s užitky z něho volně nakládati. To však neznamena, že jednotlivý společník jest beze všeho oprávněn s užitky svého podílu samostatně nakládati na ten způsob, že si prostě vybere nebo zpeněží hrubě užitky ze svého podílu, nestaraje se o výlohy na správu tohoto majetku. Podílníku náleží naopak jen podíl na čistém výtěžku, jak se z přijatých příjmů a z vydání ukáže, a jen tímto podílem může dle §u 829 obč. zák. volně nakládati. Matěj H. nebyl tudíž, když mu již nepříslušela správa společného majetku dle §u 1238 obč. zák., oprávněn bez souhlasu své manželky prodati fysickou polovici sklizně ze společné louky, a, ježto žalovaná nesvolila k prodeji sena, nedošlo vůbec k platné kupní smlouvě. Není-li tu však platné smlouvy, nemůže žalobce z ní vyvozovati žádných práv. K zaplacení 1600 Kč byla žalovaná pravoplatně nižšími soudy odsouzena a na tom nelze ovšem nic měniti. Dovolací soud mohl tudíž rozhodnouti o žalobním nároku jen potud, pokud jest předmětem dovolacího řízení a uznal, že tato část nároku není oprávněna, neboť dle toho, co vyloženo, nelze žalobcovu žádost o prisouzení dalších 1600 Kč za žádných okolností pokládati za odůvodněnou. Tvrzení žalobcovo, že Matěj H. byl jako správce jmění žalované oprávněn, seno prodati, jest lichým. Odvolací soud zjistil, že žalovaná před prodejem sena prohlásila vůči svému manželovi, že nechce, by její majetek dále spravoval. Smysl tohoto projevu jest zcela jasný a ani o jeho vážnosti nelze pochybovati, kdyžtž byl žalovanou učiněn na radu jejího právního zástupce.

Čís. 4616.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Lhůta §u 31 zák. náhr., vztahující se pouze na právo vlastnické, vešla bez dalšího v účinnost i v příčině ostatních věcných práv, o nichž jedná § 31 novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., dnem, kdy tato novela nabyla působnosti.

Nejde o nepřipustnou novotu, vytýkáno-li v odvolání, že soud první

stolice nevzal zřetele k okolnosti, důležité pro rozhodnutí sporu, o níž měl sám od sebe zavést jednání za účelem zevrubného právního posouzení.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1981/24.)

Žalobci domáhali se na žalovaných uznání služebnosti chůze po pozemku, jehož nabyli žalovaní v přidělovém řízení. Převzetí pozemku žalovanými bylo vyhlášeno v červnu 1921 s tím, by všichni, kdož si na pozemek činí nějakého práva, se přihlásili. Zamýšlené převzetí bylo poznamenáno v zemských deskách na základě usnesení ze dne 10. května 1921. Žalobci počali se domáhati na žalovaných uznání práva služebnosti teprve v prosinci 1923. O b a n i ž š í s o u d y žalobu o uznání služebnosti chůze zamítly, ježto právo to nebylo uplatňováno ve lhůtě §u 31 náhradového zákona ve znění novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Oba nižší soudy zamítly žalobu z toho důvodu, že pokládají žalobní nárok za propadlý tím, že nebyl uplatněn ve 30denní propadné lhůtě §u 31 zákona náhradového ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 s. z. a n. pokud se týče novely k tomuto zákonu ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., vyslovivše při tom názor, že lhůta §u 31 prvotního náhradového zákona, vztahující se pouze na právo vlastnické vešla beze všeho v účinnost i v příčině ostatních věcných práv, o nichž jedná § 31 novely, dnem, kdy tato novela nabyla působnosti, tedy dnem 19. srpna 1922. Nejvyšší soud neshledává, že tento názor jest právně vadným a že mělo býti u Státního pozemkového úřadu zjišťováno, jakou praxí tento úřad v těchto záležitostech zachovával, a že zejména vydával a v obecnou známost uváděl ještě zvláštní vyhlášky, by účastníci, jichž se věc týká, nabyli vědomosti o právní skutečnosti, ku které se propadná lhůta vztahuje. Ani prvotní zákon ani novela neobsahuje v této příčině žádných ustanovení a neodkazují co do počátku lhůty na nějaká budoucí prováděcí nařízení, důsledkem čehož jest počátek lhůty počítati od skutečnosti, kterou zákon bez jakéhokoli obmezení a výhrady stanoví, a nevádí tomu ani úvaha, že bez takového vyhlášení skutečnost tato snadno unikne vědomosti účastníka. Z té příčiny není pro věc důležité, jakou praxí v té příčině zachovával Státní pozemkový úřad, ježto tato praxe, nekotvíc v zákoně samém, k odchýlnému použití jeho sloužiti nemůže, a není taktéž důležité, zda žalovaný, jak ve sporu tvrdí, vyvěšení vyhlášky, k propadné lhůtě se vztahující, úmyslně nezabránil; stalo-li se tak, neměnilo by to ničeho na věci a žalovaný byl by po případě jenom práv ze škody, kterou by byl tímto jednáním účastníkům v jejich právech způsobil. Po této stránce nelze výtku dovolání uznati oprávněnou z nižádného z uplatněných dovolacích důvodů (§ 503 čís. 2 a 4 c. f. s.).

Dovolání brojí dále proti rozsudku i proto, že odvolací soud ne-
uvažoval a nezjistil v odvolání tvrzenou skutečnost, že v tomto případě
došlo k dohodě mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem o pře-
vzetí. Odvolací soud odmítl tuto námitku jednak jako nepřipustnou no-
votu, jednak jako výtku právně nezávažnou. V této příčině nelze do-
volání odepřít oprávněnosti. V § 31 novely stanoví se, že v případech,
ve kterých došlo k dohodě mezi Státním pozemkovým úřadem a vlast-
níkem o převzetí, počíná se 30denní lhůta dnem vkladu práva vlast-
nického pro stát nebo nabyvatele. Vzhledem na to ustanovení bylo arcíť
pro posouzení námitky prekluse důležité, povšimnouti si i této okol-
nosti, pro počítání propadné lhůty závažné, a bylo dle § 182 c. ř. s.
povinností soudu první stolice, by sám od sebe k tomu pusobil, by jed-
nání též k této pro rozhodnutí závažné skutkové okolnosti bylo obrá-
ceno. Vytýkají-li tedy žalobci v odvolání, že právní posouzení jest v této
příčině vadným, ježto věc po stránce této skutkové okolnosti nebyla
vubec na přetřes uvedena, ač se tak státi mělo, nelze tuto výtku od-
mítnouti tím, že jest nepřipustnou novotou, když zevrubné právní po-
souzení toho vyžadovalo, by první soud sám od sebe jednání na tuto
okolnost zavedl.

Čís. 4617.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.).

Schválil-li pronajímatel dohodu dosavadního nájemníka s novým ná-
jemníkem o postoupení bytu a vstoupil-li nový nájemník do nájemního
poměru s pronajímatelem, může se nový nájemník domáhati odevzdání
bytu na pronajímateli. Ze smlouvy ujednané s dosavadním nájemníkem
o postoupení bytu, vzniká novému nájemníku proti dosavadnímu ná-
jemníku nárok na odevzdání bytu.

Byl-li postoupen byt za podmínek odporujících §u 18 a §u 20 (2)
zakona, jest neplatnou celá smlouva o postoupení bytu.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1925, Rv I 1983 24.)

Žalovaná, chtějíc se odstěhovati ze zdravotních důvodů na venek,
nabídla v dubnu 1923 žalobcům svůj byt s podmínkou, že jí zaplatí
10.000 Kč za nábytek a 50.000 Kč za přenechání bytu (jako »občanský
dar«). Žalobci s podmínkami souhlasili a odebrali se společně ku ma-
jiteli domu, jenž s pronajetím bytu žalobcům souhlasil. Žalobci však
napotom nabízeli žalované za nábytek pouze 2.000 Kč a odstupné jí
vůbec odepřeli dáti, načež žalovaná prohlásila, že jim bytu nedá. Ža-
lobě na vydání bytu bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno,
o d v o l a c í m s o u d e m z t ě c h t o d ů v o d ů: Jest řešiti otázku, zda
byla smlouva o předání bytu hotovou, či měla-li se teprve dojednati.
Ze zjištění jest zjevno, že žalobci přistoupili na požadavky (podmínky)
žalované a že na to vyžádaly si strany svolení domácího a že po té jed-
nalo se pouze o splnění smlouvy. Soud není toho mínění, že podmínkou
smlouvy (ve smyslu §u 897—900 obč. zák.) bylo, že musí býti sepsán
prve notářský spis o daru 50.000 Kč a že snad tento peníz, jakoz
i 10.000 Kč mají býti napřed zaplacený. To ve sporu tvrzeno vůbec ne-